

**UCHWAŁA NR LXV/534/2023
RADY MIEJSKIEJ W SZPROTAWIE**

z dnia 28 listopada 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Szprotawa na lata 2023 – 2030

Na podstawie art. 6 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 z 2023 r. poz. 289,535 i 1606), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Szprotawa na lata 2023 – 2030, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szprotawy.

§ 3. Traci moc uchwała Nr LII/416/2022 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2023-2027.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Andrzej Stambulski

Rozdział 1. WSTĘP

Zgodnie z treścią art.6 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Szprotawa. **Gminny Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Szprotawa na lata 2023-2030** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i ją stosującym.

Rozdział 2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doznających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Szprotawa na lata 2023-2030.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 3) Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- 5) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 7) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie gminnym;
- 8) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- 9) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- 10) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- 11) Ustawa z dnia 17 listopada 1964r.-Kodeks postępowania cywilnego;
- 12) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

13) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Gminny Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Szprotawa na lata 2023-2030 jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Rozdział 3. **CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY**

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r., poz. 1249 z 2023r. poz.289,535), przemoc domowa to **„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowe, w szczególności”:**

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu.

1. **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania;
2. **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna;
3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.;
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Cykl przemocy składa się z 3 faz zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku.

1. **Faza narastającego napięcia** – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;

2. **Faza ostrej przemocy** – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają Policję, szukają pomocy;

3. **Faza miodowego miesiąca** – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje „ofiara” w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu powraca i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni .

2. **Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).

3. **Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.

4. **Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową .

5. **Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia¹. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

6. **Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym.

Rozdział 4. **ZAŁOŻENIA PROGRAMU**

Program jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doznających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc; edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Przemoc domową należy rozpatrywać z wielu perspektyw w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy wymaga wieloaspektowego podejścia, a przede wszystkim systemowego, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej.

W Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- 1) **profilaktyka:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 2) **ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej:** obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej w tym do:
 - a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
 - b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków;
 - c) rodzeństwa oraz ich wstępnych i zstępnych i ich małżonków;
 - d) osób pozostających w stosunku przysposobienia i małżonka oraz ich wstępnych i zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;

- e) osób pozostających obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
 - f) osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków;
 - g) osób pozostających obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania;
 - h) małoletnich – wobec których jest stosowana przemoc domowa.
- 3) **oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową:** obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami w ramach programów korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno – terapeutycznych.
- 4) **podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:** obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Zakres świadczonej pomocy obejmuje osoby doznające przemocy domowej i sprawców przemocy domowej oraz pozostałych mieszkańców Gminy Szprotawa, poprzez podnoszenie świadomości oraz świadczenie konkretnej pomocy w kontekście problemu przemocy domowej. Gminny Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej opiera się na zasadach zawartych w obowiązujących aktach prawnych, a dotyczą one:

- wzajemnej współpracy organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych, związków wyznaniowych oraz organizacji, środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej i jej negatywnych konsekwencji;
- jawności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka;
- szczególnej ochrony dzieci, których gwarantowanym prawem jest funkcjonowanie w bezpiecznym środowisku domowym.

Rozdział 5.

CELE, ZADANIA I DZIAŁANIA PROGRAMU

Cel strategiczny programu

Prowadzenie działań dążących do rozwiązywania problemu przemocy domowej oraz rozwijanie lokalnego systemu profilaktyki, w celu zapobiegania wzrostowi skali zachowań przemocowych na terenie gminy Szprotawa.

Cel operacyjny nr 1

Stała edukacja i podniesienie świadomości środowiska lokalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zmiana postaw mieszkańców.

Zadania :

1. Upowszechnianie informacji na temat przemocy domowej m.in. w zakresie czynników zagrożenia ochrony przed przemocą.
2. Zwiększenie dostępności i efektywności działań edukacyjno - profilaktycznych (programy / projekty realizowane przez podmioty w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej).
3. Monitorowanie na bieżąco dostępności do placówek udzielających wsparcia.

Działania :

1. Publikacje artykułów w prasie lokalnej, na tablicy informacyjnej, na stronach internetowych Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Rozpoznanie oferty projektów / programów profilaktycznych prowadzonych przez instytucje - organizacje na terenie gminy Szprotawa.
3. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy (palcówki oświatowe).

Cel operacyjny nr 2

Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom / rodzinom doznającym przemocy.

Zadania :

1. Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc, a w szczególności zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy domowej.
2. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.
3. Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania :

1. Realizacja procedury „Niebieska Karta”.
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.
3. Zapewnienie opieki i bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej.
4. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemocy.

Cel operacyjny nr 3

Rozszerzenie działań ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw społecznych osób stosujących przemoc domową.

Zadania :

1. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc domową.
2. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób dopuszczających się zachowań przemocowych.
3. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne a także psychologiczno - terapeutyczne.

Działania :

1. Rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych a także psychologiczno - terapeutycznych za pośrednictwem stron internetowych oraz innych kanałów.
2. Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia.

Cel operacyjny nr 4

Zapewnienie zaplecza kadrowego i instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz podnoszenie kompetencji zawodowych ich przedstawicieli.

Zadania :

1. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemocy domowej w gminie Szprotawa.
2. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Działania :

1. Zapewnienie dostępu do wsparcia specjalistycznego, superwizji, coachingu itp. dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.
2. Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zwiększenie kadry pracowników i/lub poszerzanie oferty usług dla osób i rodzin doznających przemocy domowej.
3. Przeprowadzanie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników. Współpraca w zakresie wymiany doświadczeń.

Rozdział 6.

REALIZACJA PROGRAMU, ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców gminy Szprotawy, którzy spotykają się ze zjawiskiem przemocy domowej i jego skutkami, a w szczególności do:

- osób doznających przemocy,
- osób stosujących przemoc,
- świadków przemocy domowej,
- osób zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej,
- służb zajmujących się realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie;
2. Policja;
3. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Szprotawa;
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Burmistrzu Szprotawy;
5. Placówki Ochrony Zdrowia;
6. Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej;
7. Szkoły i inne placówki oświatowe;
8. Organizacje Pozarządowe.

PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE W REALIZACJI PROGRAMU

1. Sąd Rejonowy w Żaganiu;
2. Prokuratura Rejonowa w Żaganiu;
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu;
4. Poradnia dla Uzależnionych i ich Rodzin – „Pomocna Dłoń” w Szprotawie;
5. Parafie i inne związki wyznaniowe.

Rozdział 7.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej;
2. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej;
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy domowej;
4. Promowanie wartości rodzinnych;
5. Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy;
6. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy;
7. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom doznającym przemocy;
8. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy;
9. Zbudowanie systemu działań w zakresie pomocy rodzinom i osobom doznającym przemocy;
10. Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej;
11. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy Szprotawa w obszarze przemocy domowej, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.

Rozdział 8.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Gminnego Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Szprotawa na lata 2023– 2030 są środki finansowe z budżetu gminy. Zadania

programu mogą być również finansowane z innych źródeł w ramach programów wspólnotowych Unii Europejskiej oraz dotacji konkursowych.

Rozdział 9. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie wykonania zadań określonych w Programie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację zaplanowanych działań, poprzez przekazanie danych do Zespołu Interdyscyplinarnego w terminie do 31 stycznia każdego roku. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Szprotawa corocznie w terminie do 31 marca przedłoży Radzie Miejskiej w Szprotawie sprawozdanie z realizacji Programu.